

upajo. Do vpliva in veljave pride pri nas samo tisti, kdor si zna pridobiti respekta. Le tisti kogar se vlada boji, pride pri političnih kalkulacijah v poštev“.

Izvedel sem še marsikaj zanimivega od te nemške ekselence ali veže me diskrecija . . . in to vse tudi ni tako splošnega pomena, kakor ono, kar sem navedel. Po sodbi tega moža, ki nima nikacih osebnih aspiracij več, in ki torej sodi nepristransko, je vzrok slabemu položaju Slovencev to, da nimamo jasnega programa, in da nimamo tacihi poslancev, ki bi si znali pridobiti veljavo, pač pa da slovenska delegacija nastopa na Dunaju kakor kak privesek Čehov. K temu dodamo lahko še to, da bi ne prišli v poštev, tudi če bi izpolnili vse te pogoje — slovenski poslanci pa bi ne bili združeni v enem klubu.

Politični pregled.

Notranji položaj. — V notranji politiki je zavladovala med velikonočnimi prazniki popolna tišina. Češki poslanci imeli so sicer v Pragi svoja posvetovanja, a izid teh posvetovanj ne premeni niti za las njih dosedanjega postopanja v državnem zboru. Dejstvo, da so narodno napredni poslanci Tavčar, Ferjančič, Plantan in Gabršček naznanili svoj izstop iz „hrvatsko-slovenskega kluba“, je obudilo v političnih krogih veliko zanimanja. Splošno se sodi, da ustanove ti poslanci v zvezi z nekaterimi drugimi svoj poseben klub, ki stopi v parlamentu v boj proti drugim klubom.

Cesar v Pragi. — Listi poročajo, da je že gotova stvar, da obišče cesar Prago meseca maja, ter da se udeleži blagoslovljenja mosta čez Vltavo. To potovanje je seveda velikega političnega pomena.

Odlikovanje Körberja. Cesar je podelil ministrskemu predsedniku visok red. To je dokaz cesarjevega zaupanja v dr. Körberja in priznanje za uspeh, ki ga je dosegel v parlamentu s tem, da je Čhe pridobil za opusti ev obstrukcije.

Novo srbsko ministrstvo. — Pod predsedstvom dr. Vuiča se je sestavil nov srbski kabinet, v katerem pa je ostala večina prejšnjih članov. Le Peter Velimirovič je dobil portfelj za javna dela in Slamenkovič portfelj za pravosodje. V novem kabinetu so štirje radikali in dva nevtralna. Zdaj se vrše pogajanja zaradi nove ustanove in splošna sodba je, da dobi Srbija sicer nekoliko konservativno, a vendar boljšo ustavo, kakor je sedanja.

Slavnosti v Toulonu. — V Toulonu na Francoskem se te dni vršijo pomorske slavnosti, na katere je došel predsednik Loubet. Slavnosti se udeleži rusko brodovje, in je v ta namen že odplulo v Toulon sedem ruskih vojnih ladij.

Ustaja na Filipinih, ki do zadnjega časa ni mirovala, bode baje zdaj končana. Kajti poroča se, da so Američani ujeli glavnega vodjo filipinskih ustašev Aguinalda, ujel ga je general Fuston, ki je postal vsled tega brigadni general. Večina drugih ustašev so se udali, in s tem je menda zadeva na Filipinih končana. Aguinaldo ostane v zaporu v Manili, ter se ga ne ustrelj.

Vojna v južni Afriki. — Bure je zopet zadela nesreča. Angleži so pod vodstvom generala Plumerja zavzeli Pietersburg, kateri kraj je bil za Bure največje strateške važnosti.

Razmere na Kitajskem. — V tesni zvezi političnih interesov so razmere v južni Afriki in na Kitajskem. — jedne od družih so tako odvisne, da je nemogoče uganiti, kake tajne niti spajajo afriško in kitajsko vprašanje. Praktični politiki menijo, da bode Anglija tako dolgo brez moči, dokler se ne

sklene miru v južni Afriki, česar pa ponosni in sebični Angleži ne store, zato pa jim huda prede. Ker na Kitajskem zaradi pomanjkanja vpliva in vojske ne opravijo nič, hujskajo proti Rusiji kolikor morejo druge, zlasti pa Japonce, katere bi radi nakurili za boj proti Rusiji zaradi Koreje. Poglavitna točka, ki je zdaj na dnevnem redu kitajskega vprašanja, je Mandžurija, ogromna kitajska pokrajina, ki meji na Rusijo. Mej rusko in kitajsko vlado se je sklenila pogodba, vsled katere odstopi Kitajska Mandžurijo Rusiji za nedoločeno dobo v lastno upravo. Tej pogodbi so nasprotovali najbolj Angleži ter hujskali kitajske podkralje ob Yangtseju, da preprečijo cesarjev podpis na pogodbi, ali cesar je naznanil vsem kitajskim uradnikom, da je pogolbo že podpisal, in Mandžurija je ruska. Ako se iz tega koraka izcimi vojna, se ne ve, vendar je Rusija za vsak slučaj zavarovana. Njena vojska na kitajskem ozemlju šteje sedaj 170.000 vojakov in 200 častnikov. O prepornem zemljišču pri Tientsinu se poroča, da je vlada v Petrogradu naročila svojemu kitajskemu poslaniku Giersu, da se ne sme razobesiti ruske zastave na tem zemljišču, dokler ni spor z Anglijo poravnal.

Zavarovanje zoper nezgode.

II.

V Avstriji so znašali izdatki zavarovalnic proti nezgodam v l. 1897 skupaj 931.000 gld. Od te svote je prišlo na upravne stroške 717.822 gld. ali 77 %; za poizvedbe o nezgodah se je izdalo 156.000 gld. ali 16 %; za razsodišča 41.000 gld. ali 4½ %; za obrtno nadzorstvo 15 000 gld. ali 1½ %.

V Nemčiji so znašali v istem letu vsi izdatki 12 milijonov mark. Od te svote je prišlo na upravne stroške 8.1 milijona mark ali 67½ %; za poizvedbe o nezgodah 2.3 milijone mark ali 19½ %; na razsodišča 1 milijon ali 8.3 %; na preprečenje nezgod pa 0.6 milijonov ali 5 %.

Ta zadnja točka, stroški za preprečenje nezgod, je jako premembna. V Nemčiji pripisujejo temu veliko važnost ali pri nas na kaj takega vsaj danes še misliti ni.

Nadalnja pritožba vseh pri zavarovalnicah zoper nezgode interesiranih delodajalcev meri na to, da se odpravi § 45. zakona o zavarovanju zoper nezgode. Vsled tega paragrafa jamči delodajalec sam in osebno za nezgode, vsled česar ima dvojno breme, ker se mora proti posledicam jamstva še posebej zavarovati pri kaki privatni zavarovalnici.

Potrebno je tudi, da se že vendar ustanovi državni zavarovalni urad, ker se pri vsaki zavarovalnici zoper nezgode drugače postopa. Čudno je gotovo, da so v industrijalno razvitih deželah, koder je torej mnogo spretnih in izrežbanih delavcev, tarifi zavarovalnic zoper nezgode veliko večji, kakor pa v Galiciji. Tako je na pr. v VIII zavarovalni razred spadajočim podjetjem plačevati od 100 kron mezde: na Dunaju in v Pragi po 3.05 kron, v Solnogradu po 2.61 kron, v Brnu po

2.38 kron, v Trstu po 2.35 kron, v Gradcu po 2.21 kron, v Lvovu po 2.77 kron. Razloček mej Dunajem in Lvovom je več kakor velik. Vzlic višjim tarifom pa se morajo zavarovalnice vedno boriti z deficiti, a vlada jim vendar ne dovoli nikacih olajšav. Nasprotno. Prošnja za oproščenje od poštne in za oproščenje od prispevkov za obrtna nadzorništva se je pač odbila, zato pa se je revizija nevarnostnih razredov tako izvršila, da pomeni novo breme za delodajalce.

To so glavni pomisleki in glavne pritožbe, ki jih imamo delodajalci-podjetniki glede zavarovalnice proti nezgodam. Že leta in leta se potegujemo za to, da se dotični zakon času in razmeram primerno in na podlagi pravice preuredi, ali doslej so bila vsa ta prizadevanja zastonj, ker je vladni svetnik Kögler kar zaljubljen v te zavarovalnice. Ker ni ž njim ničesar govoriti, priporočamo našim poslancem, naj se zavzemo za to stvar.

Obrtnijske raznoterosti.

Razglas. Vsled razpisa c. kr. ministrstva za notranje stvari z dne 22. marca 1901, št. 10.028, in z ozirom na razglas c. in kr. državnega vojnega ministrstva „pomorski oddelek“, ki je bil objavljen v uradnem listu k novinam „Lai-bacher Zeitung“ z dne 24. januarja t. l., št. 20, se daje na znanje, da je bil zborni brzojavni promet z Vzhodno Azijo pri pomorskem oddelku glede obeh prometnih smeri ustanovljen v soboto, dne 23. marca t. l.

Kmetijstvo.

Sadimo sadno drevje!

Med vsemi kmetijskimi strokami prinaša sadjarstvo, ako se pravilno goji, največje dohodke. Res je sicer, da ne rodi sadno drevje vsako leto in tudi je res, da se sadje v dobrih letinah le težko proda, če pa pomislimo, da ne zahteva sadno drevje skoraj nobenega dela, moramo priznati, kako velikega pomena je za naše kmetijstvo osobito sedaj, ko so težaki jako dragi. Če bi pa s sadnim drevjem boljše ravnali, nego je naša stara navada, gotovo bi ne bilo toliko slabih letin. Ako se pa ne zmenimo za drugo, nego da sadje ž njega pobere, gotovo je, da nam ne more prinašati mnogo. Tudi bi se dalo sadje boljše spečati, če bi se kmetje združili ter sadje skupno prodajali in uporabljali.

Pri nas na Slovenskem je obnebje kakor ustvarjeno za sadjarstvo. Žal je le, da se še vse premalo goji! Koliko denarja, ki gre sedaj v Italijo, prijeli bi lahko Primorci za zgodno sadje, če bi ga imeli! Zgodne črešnje, hruške, smokve, jagode itd. dajale bi nam trikrat večje dobičke, nego nam jih daje sedaj žito, s katerim imamo skoraj večje stroške nego dohodke. Obnebje, lega in deloma tudi zemlja dajejo nam tako ugodne položaje za pridelovanje zgodnjega sadja, kakor malokateri deželi. Saj smo severu najbližji!

Kakor je pa za Primorsko zgodno sadje velikega pomena, ravno takega pomena je za Štajersko in Kranjsko pridelovanje poznega sadja. Obnebje je tu še milo, zato se sadje jako lepo razvija. Posebno ugaja v teh deželah jabolki, katera se pa v vroči Istri in na suhem Krašu nič prav ne sponaša. Saj pa je dobilo štajersko sadje tudi v tujini dobro ime. Škoda je le, da gre čestokrat pod tujim imenom v svet, radi česar jako trpi naše sadjarstvo.

Naši ljudje se večinoma izgovarjajo, če se jih vpraša, zakaj ne sade sadnega drevja, da se jim sadje pokrade. V mnogih okrajih je to žalostna resnica. Krivi so prebivalci sami, ker poljske tatove premalo kaznujejo in zato, ker premalo drevja zasajajo. Da bi imeli vsi sadje, gotovo bi ne palo nikomur na um, da bi šel krasti!

Sadno drevje ne zahteva Bog vé kako dobre zemlje in tudi ne, kakor sem prej povedal, posebnega dela. To malo pa, kar ga je, se mora opraviti, če hočemo, da nam bo prinašalo mnogo pridelkov. Velikega pomena je, da se izbere na vsaki kraj, zemljo in lego pravo drevesno vrsto. Tudi je treba zemljo primerno pripraviti ter zasajati samo lepo vzgojena drevesca. Sadno drevje pa se ne zasaja samo po polju, kakor je pri nas splošna navada, marveč ono uspeva jako dobro tudi na travniku in še celo na pašniku. Taka zemljišča je treba seveda potem večkrat gnojiti, kar pa ne pride samo drevju, marveč tudi travi prav. Dobili bomo torej mnogo več trave in zraven še obilo sadja. Koliko puščav bi se lahko spreobrnilo pri nas v lepe sadovnjake, ki bi prinašali stalne in obile dohodke! Posebno občinskim zborom predlagam tu na posvetovanje, ali bi se ne dali občinski pašniki, travniki itd. posaditi. Koliko nosi sadno drevje, če se pravilno ž njim ravna, znam povedati sam prav dobro. V sadovnjaku, ki meri okoli 5 oral zemlje napravil sem pred par leti nad 70 hl izvrstnega mošta, razun tega pridelal še za okoli 1000 gld. sadja. Poleg tega se je v sadovnjaku trikrat kosilo. Vsi stroški so znašali ono leto komaj 200 gld. Dobiček je bil torej jako lep.

Gotovo najde naš listič kakega bravca, ki bo z nami nasprotnega mnenja in bo morda menil, ker se njemu sadno drevje ne sponaša, da širimo krive nauke. Saj se mi dogodi to na mojih potovanjih po deželi čestokrat. Sadje pri nas ne uspeva, pravijo. No, da ne uspeva povsod vsaki sadež, to je res, da pa ne uspeva nobeno sadje, ta je gola. Kmetovalci, ki govore na gornji način, so večinoma sami krivi svojemu neuspehu. Ogledal sem si sadovnjake že mnogih takih gospodarjev, a potem se nisem čudil, da tako govore. Tu je rastlo drevo ob drevesu podobno gozdnemu grmovju, oblike ni imelo nobene, a bilo je večinoma pokrito z drevesnim lišajem in mahom. Po tleh je rastla redka trava in travniški pleveli, ki so pravili, da ni občutila ona zemlja, od kar obstoji, blagodejnega vpliva, ki ga daje gnoj. Sploh se je poznalo, da se gospodar le tedaj zmeni za svoj sa-